

Instituut voor Bodymind Integration

Opleidingsprogramma

Postural en Energetic Integration

Lichaamswerk Psychotherapie

IBI - Secretariaat: Toekomststraat 99 - 9040 Gent (België)

Centrum: Destelbergenstraat 99 - B-9040 Gent

Internet: www.bodymindintegration.com - email: info@bodymindintegration.com

Inhoudsopgave

Over het instituut.....	5
De activiteiten van het instituut.....	5
Inleiding.....	6
De opleiding tot Lichaamswerk Psychotherapeut.....	6
Bodymind Therapie (Lichaamswerk Psychotherapie).....	7
De methode van Postural Integration Psychotherapie (PIP)	
Specialisatie Energetic Integration Psychotherapie (EIP)	
De bronnen van Postural Integration Psychotherapie	
Wie is de Postural Integration Therapeut?	
Voornaamste interveniënten.....	11
De opleiding tot lichaamswerk psychotherapeut.....	12
Gedetailleerde inhoud per jaar.....	19

Over het instituut

Het Instituut voor Bodymind Integration ontwikkelt zich sedert zijn oprichting in 1993 op het gebied van de professionele opleiding van beoefenaars in Bodymind Integration (lichaamswerk psychotherapie). Het werkt hierbij samen met ICRI (The International Centre for Release and Integration in San Francisco) en is lid van ICPIT (International Council of Postural & Energetic Integration Trainers). Het heeft in 1999 het Belgisch Centrum voor Postural Integration dat sedert 1986 Postural Integration Therapeuten heeft opgeleid geïncorporeerd.

Coördinator van dit opleidingsinstituut is Dirk Marivoet. Hij werd in 1999 beëdigd als Postural Integration Psychotherapie Trainer. In 2002 werd het opleidingsinstituut tevens door ICPIT erkend om Energetic Integration Psychotherapie opleidingen aan te bieden.

Voertaal in de Postural Integration opleiding is het Nederlands.

Een aanzet is gegeven om ook een Franstalige opleiding te organiseren.

De activiteiten van het instituut

Het IBI biedt aan:

- Een opleiding in de methode Postural Integration Psychotherapie. Deze methode werd door de EABP (European Association for BodyPsychotherapy) geverifieerd op haar wetenschappelijke waarde. Tevens is de methode als psychotherapiebenadering erkend door de EAP (European Association Psychotherapy).
- Een opleiding in de methode Energetic Integration Psychotherapie.
- Supervisiecycli
- Specialisatieseminaries in Bodymind Integration
- Themaseminaries

Inleiding

In de GGZ wordt steeds meer het belang erkend om de problemen van mensen te bekijken vanuit een integratief model van emotie, gedrag en cognitie. In een dergelijke benadering vervullen lichaamsgerichte interventies een belangrijke rol. De belangstelling voor goed gefundeerde en breed inzetbare lichaamsgerichte interventies neemt dan ook toe. Verbaal geschoolde hulpverleners merken echter dat ze voor het kijken naar en adequaat werken via bewegen en lichamelijke onvoldoende zijn uitgerust. De opleiding aan het Instituut voor Bodymind Integration biedt de mogelijkheid om de lichaamsgerichte benadering te integreren in de eigen hulpverleningspraktijk. De praktijk wordt geverifieerd a.d.h. van het toenemende wetenschappelijke onderzoek in dit veld.

De opleiding tot psychotherapeut in Europa

De methode van Postural Integration Psychotherapie (PIP), maakt deel uit van het veld van de lichaamsgerichte psychotherapieën. Kenmerkend voor PIP, is de integratieve benadering die wordt uitgeoefend in de geest van de “bodymind”, fundamenteel concept van de lichaamsgerichte psychotherapie. De PIP opleiding verloopt over 4 jaar en voorziet in een experiëntiële en theoretische kennis van de psychotherapie. PIP werd als methode wetenschappelijk gevalideerd door de European Association for Body Psychotherapy (EABP), de Europese associatie van lichaamsgerichte psychotherapeuten. Daarnaast bestaat de mogelijkheid om via EAP (European Association of Psychotherapy) het Europees Certificaat in de Psychotherapie (ECP) te behalen. Dit certificaat werd door EAP, een associatie die 150 000 psychotherapeuten groepeerd in 51 Europese landen in samenspraak met de *Europese Commissie* (Brussel) en de *Europese Raad* (Straatsburg) in het leven geroepen om een competentie en een gepaste opleiding te garanderen. Omwille van de specificiteit en de belangrijke ontwikkeling van de psychotherapie wordt hieraan in toenemende mate belang gehecht. Vele Postural Integration therapeuten zijn daarom reeds houder van dit certificaat.

Als opleidingsinstituut, lid van ICPIT (The International Council of Postural en Energetic Integration Trainers) willen we mede op basis van de EABP en EAP criteria een garantie van professionalisme garanderen voor de personen die een lichaamsgerichte psychotherapie volgen alsook voor de toekomstige psychotherapeuten.

Tijdens de opleiding staat het verwerven van een psychotherapeutische vaardigheid centraal via onderricht dat het zwaartepunt legt op de notie van “therapeut-zijn”. Iedere therapeut wordt begeleid in het beter leren kennen en ontwikkelen van zijn eigen kwaliteiten als therapeut. Hij verwerft in de loop der opleidingsjaren het vermogen om een persoon of een groep te begeleiden in een psychotherapeutische démarche waarvan de specificiteit er in bestaat om simultaan de lichamelijke, emotionele en psychische aspecten te integreren.

De student psychotherapeut wordt eveneens aangemoedigd om gedurende de ganse duur van de opleiding met behulp van een aangepaste bibliografie, zijn kennis van filosofische, traditionele en wereldtradities te vergroten. Hij wordt op deze manier gestimuleerd om antwoorden die door andere culturen worden gegeven op fenomenen van ongewenwichten van het psychisme in overweging te nemen.

Bodymind Therapie (Lichaamswerk Psychotherapie)

De bodymind

"Therapie aan het lichaam zonder daarbij geïntegreerd werk te doen met emoties en gedachten is even eenzijdig als psychotherapie die lichamelijke processen negeert. Werk met een persoon dient daarenboven aan deze een integratie met "het grote geheel" te bieden."

Dirk Marivoet

Het lichaam is een "levend geheugen". Het draagt de tekenen en de sporen in zich van de persoonlijke leefervaring en de familiale overerving. De trauma's, maar ook de angsten voor de toekomst, doordrenken het karakter en beïnvloeden de postuur. De "bodymind", basisconcept van de lichaamsgerichte psychotherapie vertaalt deze onafscheidelijke eenheid en synergie tussen lichaam en geest. Als centrale begrippen binnen de lichaamsgerichte visie noemen we: een relationeel mens- en lichaamsbeeld, een interactieve visie op ontwikkelings- en persoonlijkheidspsychologie, een "life span developmental approach", beleefde lichamelijke en lichaam-subject. In het geïntegreerd model van de bodymind wordt niet alleen naar psychopathologie en de mogelijke beïnvloeding van klachten en probleemgebieden via lichaamsgerichte interventies gekeken, maar worden steeds ook de salutogene aspecten en het zelfhelend en zelfregulerend vermogen van de cliënt aangesproken en de rol die lichaamsgeoriënteerd werken daarin kunnen hebben. In dit perspectief, zijn het lichaam, de emoties, de gedachten en de woorden met elkaar verbonden, interactief en alle, drager van betekenis.

De lichaamsgerichte psychotherapie houdt in zijn benadering rekening met deze verschillende aspecten: het aandachtig luisteren naar de geschiedenis van de cliënt, deze van zijn lichaamstaal en van zijn emoties. Zodoende kan bijvoorbeeld een onbewuste beweging, een stijfheid in de nek, een chronische spanning in de borst of het met een bijzondere intonatie spreken over "iets" op dezelfde manier iets zeggen dan de woorden zelf. Men dient aandacht te hebben voor en belang te hechten aan dit "ongecontroleerde" dat uit het onbewuste verschijnt. Het werken hiermee staat de persoon die dit wenst toe om een steunpunt te vinden, om zich te verbinden en aandacht te geven aan wat hij/zij, dikwijls ten gevolge van existentiële lijden of traumatisering, in zich opgesloten houdt.

De bodymind therapie nodigt uit tot het ontdekken en het beroep doen op deze "natuurlijke intelligentie van het lichaam" om de kwetsuren van de ziel te genezen. De "belichaamde persoon" voelt zich zo ook deel van de "grottere ziel" van bestaan.

Bodymind Therapie wil de mens in zijn totaliteit bereiken (zijn lichamelijke realiteit, zijn zielerorselen, zijn geestelijk streven en zijn sociale en ecologische 'heelheid'). De lichaamsgerichte therapeut maakt daarbij vaak gebruik van lichaamsgerichte technieken waarmee hij via een "tweede taal", nl. de lichaamstaal ook kan doordringen tot de pre-verbale ervaringslaag van de cliënt.

De methode van Postural Integration Psychotherapie

PIP is een holistische benadering voor het werken met de bodymind. Het is een methode die een diep transformationeel proces mogelijk maakt. De persoon wordt geraakt in zijn *globaliteit*: zowel in zijn fysieke structuur, de instincten, de seksualiteit, als emotioneel, intellectueel en spiritueel. Simultaan gebruik makend van werk met de adem, beweging, bindweefsel, evenals met emoties en gedachten helpt de beoefenaar, de cliënt om chronische spanningen in de bodymind los te laten, zich bewust te worden van zijn “posture” (houding). Stereotiepe gewoonten, houdingen en gedragingen die de persoon beperken en remmen in zijn leven worden bewust gemaakt, en meer levensbevestigende manieren van zijn worden uitgenodigd en ondersteund. De originaliteit van PIP bestaat er in een therapeutische aanraking te integreren in een psychotherapeutisch parcours. Hierdoor neemt de methode een bijzondere plaats in in het veld van de lichaamsgerichte psychotherapieën. We noemen ze daarom soms ook een “lichaamswerk psychotherapie”, waarmee we aanduiden dat lichaamswerk via aanraking een wezenlijk onderdeel is van de methode. Door de stimulatie van de myofascia, in combinatie met verbale psychotherapeutische begeleiding worden de specifieke thema’s van de persoon in relatie tot de verschillende delen van zijn lichaam aangeraakt.

Gaandeweg worden doorheen de sessies bodymind verbindingen gemaakt tussen herinneringen, lichaamsspanningen, gewaarwordingen, emoties. Zoals in iedere psychotherapie duikt de persoon in zichzelf. Het verschil met een verbale methode is de plaats die gegeven wordt aan het lichaam. De interactiviteit tussen uitgesproken woorden, ervaren sensaties, gedeelde emoties verdiept zich. De persoon voelt zich dan dichterbij zichzelf, zijn bronnen, maar ook zijn spanningen. De weggestopte kwetsuren, het overgeërfd lijden vinden op deze manier een doorvoelde lichamelijke expressie. Ondersteund door de wakkere aandacht van de psychotherapeut, kan de persoon zijn affectieve en emotionele spanningen loslaten die op hem/haar wegen en die dikwijls, als gewelbogen de verschillende psychosomatische spanningen met elkaar verbinden. De verlichting en versoepeling die er het resultaat van zijn, creëren meer plaats voor “het levende”. Het appel voor het levende is een fundamentele springplank in de PIP methode:

- De persoon wordt regelmatig door de therapeut uitgenodigd om bewegingen, geluiden, woorden, ademhalingen, emoties, ... los te laten
- De persoon is het centrum van zijn therapie, het is aan hem om zich te aarden in zijn realiteit, of deze bestaat uit wanhoop, lijden, moeilijke erfenissen, of bestaat uit positieve zaken.
- De methode vertrekt vanuit een respectvolle therapeutische samenwerkingsrelatie, waarbij de therapeut zich steeds aanpast aan de persoon die op consultatie komt. De sessies verlopen in functie van de persoon, van diens noden en niet van een vooraf bepaald proces.
- Omwille van de aandacht die besteed dient te worden aan het energetisch-fysieke, samen met het verbale duren sessies gemiddeld tussen de 75 en 90 minuten.

Specialisatie Energetic Integration Psychotherapie (EIP)

Naast het helpen bewustmaken en integreren van de “posture” zal de Postural Integration Psychotherapeut de cliënt ook helpen zijn energie te beheren. Een belangrijke sleutel tot het inzicht in deze energiehuishouding ligt in de karakteropbouw van de persoon die weerspiegeld wordt in de lichaamsstructuur en adempatronen.

Aan ons instituut bestaat een “5e jaar”, waarin de beoefenaar zich verder kan bekwamen in Energetic Integration. In dit jaar worden de fitnesses eigen gemaakt van het energetisch lichaamspsychotherapeutisch werken in individuele en groepsituaties.

Een reeks geavanceerde strategieën en methodes voor het werken met de bodymind, worden aangeleerd, alsook een verdieping in het leren werken met groepsdynamische processen.

In de specialisatie in EIP wordt de energetische dimensie van de bodymind op de voorgrond gebracht. De levenskracht die door de kwetsuren van de ziel wordt aangetast wordt in EIP verder op gerichte wijze versterkt en de verschillende karakterdefensies bewust gemaakt en doorgewerkt in de richting van hun groeipotentieel. De lichaamsweefsels worden energetisch-emotioneel geladen en ontladen en de verschillende fasen van de door Jack Painter ontwikkelde “energetische cyclus” worden ermee verbonden. Via body reading, lichaams- en ademoefeningen, Gestalt, Bodymind Drama en Groepsdynamische oefeningen, wordt wat Wilhelm Reich beschreven heeft als het lichaams-pantser verder bevrijd en kan de persoon de nieuwgevonden energie investeren in zichzelf, zijn dierbaren en het grotere geheel.

De bronnen van Postural Integration Psychotherapie

PIP heeft haar inspiratie en zijn bronnen gehaald uit verschillende stromingen van de psychotherapie evenals uit de therapeutische lichaamswerkmethodes via aanraking en beweging.

In zijn holistisch project van therapeutische benadering, neemt de methode de volgende zaken aan:

- geest en lichaam (mind en body) zijn niet gescheiden;
- * er bestaat een fundamentele verbondenheid in de wereld, gemedieerd door energiedoorstroming en bewustzijn;
- * de focus van aandacht ligt op intrinsieke gezondheid of het "essentiële zelf"; pathologie treedt op als gevolg van het verlies van de connectie met het essentiële zelf;
- * de klinische praktijk van bodymind therapie focust op belichaamde, huidige ervaring;
- * deze ervaring wordt descriptief geverbaliseerd;
- * bodymind therapie wordt beoefend in relatie met de psychotherapeut; het is zowel interpersoonlijk en intrapersoonlijk;
- * bodymind therapie is een gemeenschappelijke exploratie, die gedaan wordt met nieuwsgierigheid; zowel therapeut als cliënt zullen veranderd worden door de ervaring; er is geen vooropgesteld einddoel;
- * gegeven een geschikt klimaat, vinden individuen hun eigen proces van healing en zelf-regulatie.

Van de concepten ontwikkeld door **C.G. Jung** integreren we in de training:

- Het collectief onbewuste en de archetypes (animus en anima, de schaduw, het zelf)
  - Het postulaat van de realiteit van de ziel
  - Het proces van individuatie als levenslang proces van psychische groei, zelfwording en zelfverwerkelijking
  - De visie waarin psychisch lijden niet gereduceerd wordt tot een pathologie maar beschouwd wordt als een passage in het proces van de individuatie van het individu
- Uit de gestalt-psychologie van **Frederick Perls** : De existentiële dimensie en de notie van het huidige “hier en nu” alsook vele creatieve middelen die een waardevolle hulp zijn in het omgaan met conflictsituaties, de innerlijke verdeeldheid en versnippering.
- Van Wilhelm Reich en diverse post-reichiaanse ontwikkelingen (Alexander Lowen (Bio-Energetische Analyse), John C. Pierrakos (Core-Energetics), Stephen Johnson, Stanley Keleman, e.a. : De opvatting dat het lichaam het levend geheugen van de ervaring en de familiale erfenis, alsook drager van verdrongen kwetsuren en het overgeërfd lijden is. Diepgaand werk wordt verricht met wat deze richting heeft benoemd als het spier- en karakterpantser.

Om op een praktische wijze deze verschillende aspecten te articuleren, steunt de methode zich op de holistische benadering van:

- Postural Integration van Jack Painter met zijn rigoureuze protocol, synthese van gestalttherapie, reichiaanse therapie en een therapeutische aanraking van de myofascia.
- Energetic Integration met zijn focus op het ademwerk en de Energetische Cyclus
- Pelvic-Heart Integration voor de Lichaamsgerichte Seksuologische praktijk,
- Bodymind Drama (Lichaamspsychodrama)
- Creatieve visualisatie die appel doet op de bronnen van het onbewuste en de kracht van de actieve verbeelding door de geleide wakende droom

Bredere descriptieve termen voor de training zijn: humanistisch; integratief en transpersoonlijk

Wie is de Postural Integration (PI) Therapeut?

De PI-therapeut kan men definiëren als een soort “Renaissance” therapeut die zich evenredig bekwaamd heeft in de Structurele en Functionele aspecten van de bodymind, als in de Psychologische en Emotionele aspecten ervan en deze in de therapeutische praktijk op een simultane en geïntegreerde manier aanwendt. De beoefenaar herkent dat in het aanraken van het lichaam, hetzij oppervlakkig of diep, er simultaan ook contact nodig is, met zowel de gevoelens als de gedachten. Door het aanmoedigen van expressie van al deze dimensies, moedigt men tevens fysieke verandering aan. Daar de werkzaamheden op vele niveaus tegelijk gebeuren, bereikt de PI-therapeut dikwijls verbazende resultaten. De Beoefenaars, afgestudeerden van het IBI, zijn in België verenigd in de B.A.B.T. (Belgian Association of Bodymind Therapists), in Nederland in de NVPITea (Nederlandse Vereniging voor Postural en Energetic Integration Therapeuten ea.)

Voornaamste interveniënten

Dirk MARIVOET.

Psychotherapeut, Opleider sedert 1999, directeur van ‘ES’- Instituut voor Bodymind Integration en coördinator van de Opleidingen.

Universitaire basisopleidingen: Lic. Motorische Revalidatie en Kinesithérapie (KUL, 1982), graduaat Psychomotorische therapie (KUL, 1983),

Psychotherapietrainingen: Master Postural Integration Psychotherapeut, trainer en supervisor (1987 1991 en 1999), Energetic Integration therapeut, trainer en supervisor (1992 en 2002), Core-Energetics Psychotherapeut (1999). Teachers and supervisors training (1998). Practitioner Pelvic-Heart Integration (2002)

Was tussen 1983 en 1994 verbonden aan de Universitaire Psychiatrische Centra van de KUL als lichaamsgericht therapeut en stagebegeleider.

Jack PAINTER, Ph. D.,

Stichter van de Opleiding. Voormalig Professor Filosofie aan de Universiteit van Miami. Ontwikkelde PI aan het eind van de jaren ‘60 na een academisch en persoonlijk onderzoek van de eenheid van body en mind. Hij is directeur van “The International Center for Release and Integration” en auteur van “Deep Bodywork and Personal Development” en “Technical Manual of deep Wholistic Bodywork”, standaardwerken voor lichaamstherapie.

Françoise VLAEMMINCK,

Psychotherapeute, gediplomeerde IBI, Postural Integration Psychotherapie, Helper Trainer, Gestalttherapeute, Verpleegkundige, Docente Sociale en agogische vaardigheden.

De Opleiding tot Psychotherapeut

Algemene Organisatie

Pedagogie

De Methodes

De Docenten

Het onderricht

De modaliteiten

De validatie van het verworvene

Algemene organisatie

Aard van de opleiding

- Professionele opleiding tot beoefenaar in lichaamswerk psychotherapie.

Duur

- 4 jaar met een minimum van 1250 uur. Een opleidingsjaar verloopt van februari/maart tot november/december.
- Een stage praktijk van 240 uur over het 3e en 4e jaar
- Een optioneel 5e jaar met specialisatie in Energetic Integration.

Toelatingsvoorwaarden

• Betrokken personen:

De opleiding richt zich in eerste instantie tot kandidaten die in het bezit zijn van een diploma in de menswetenschappen (artsen, psychologen, pedagogen, sociale werkers, opvoeders, verpleegkundigen, kinesitherapeuten, leerkrachten, volwassenenopleiders, enz...)

Zij richt zich tevens op de mensen die uit verschillende achtergronden kunnen komen en die betrokken zijn in de hulpverleningssituatie, evenals professionals in continue opleiding en/of heroriëntatie

• Vereist niveau

☉ Middelbaar onderwijs + 3 en/of een professionele ervaring die kan gelden als equivalent

☉ Ervaring met persoonlijke psychotherapie/leertherapie van **minimaal 2 jaar**. Bij tekort hieraan engageert de kandidaat zich tot het volgen van een psychotherapie parallel aan de opleiding.

• Motivatie

De opleiding vraagt een hoge graad van motivatie. Je zal als student veel tijd, geld en energie investeren en daarenboven een transformatieproces doormaken waarin je oude zekerheden loslaat, en onzekerheid en crisis toestaat, zelfs verwelkomt. We weten uit eigen ervaring dat deze hoge eisen lonend zijn, omdat datgene wat je opleidt, de vaardigheden van je persoon zijn, je individuele, creatieve uitdrukkingmogelijkheden die onontbeerlijk zijn in de uitoefening van het beroep.

Recrutering en toelatingsprocedure

Om toegelaten te worden tot de opleiding, stelt de kandidaat een inschrijvingsdossier op en stuurt dit naar het secretariaat van het IBI t.a.v. Dirk Marivoet - Toekomststraat 99, B-9040 Gent (België). Deze informatie wordt vanzelfsprekend confidentieel behandeld, met respect voor je privacy.

De aanmelding gebeurt aan de hand van een korte persoonlijke verklaring die de volgende informatie bevat over de volgende vragen plus alles wat je wenst te delen:

- a) Naam, adres, telefoon/fax nummer, e-mail, adres, en geboortedatum.
- b) Schets de familiesituatie en de omstandigheden waarin je geboren bent. Aantal broers en zussen en in welke volgorde? Beroep en sociale situatie van je ouders, alsook hun relatie tot elkaar. Hoe heeft je relatie t.o.v. je ouders, broers/zussen, andere belangrijke personen zich ontwikkeld? Welke crisissen en ziekten heb je doorleefd en hoe?
- c) Heden: Hoe leef je heden? Wat is je opleiding, professionele training(en), huidige en vroegere beroep(en) en werkervaring? Wat zie je als je sterkten en je zwakten? Hoe tevreden/ontevreden ben je in je leven met je beroep, relaties, werk, liefde, spel, thuis, vriendschappen, vrije tijd? Welke inschatting heb je van je contactbekwaamheid, relatie met je lichaam, aanrakingen en beweging, liefdesleven, gevoel van eigenwaarde, leergierigheid, denkvermogen, emotionaliteit, spontaneïteit, speelsheid, enz.
- d) Kort verhaal van je lichaam, je emoties, je mind, je spirit.
- e) Motivaties om te wensen deel te nemen aan de opleiding. Wat zou Postural Integration voor je persoonlijke en professionele weg kunnen betekenen? Wat hoop je te winnen door deze training te volgen? Wat kan je inbrengen in de training?
- f) De ervaring met zelf-ontwikkelingswerk, psychotherapie, lichaamswerk, zowel individueel als in groep; geef a.u.b. details over wanneer, hoelang, en met wie je hebt gewerkt.
- g) Korte medische geschiedenis, met inbegrip van psychiatrische ervaringen
- h) Voeg twee pasfoto's bij

Deze eerste formaliteit wordt gevolgd door een onderhoud met een verantwoordelijke van de opleiding. Dit gesprek is kosteloos. Een instap in het 2e jaar is mogelijk door equivalentie. De aanvragen hiervoor worden geval per geval bekeken.

De selectie van de kandidaten gebeurt rekening houdend met de volgende criteria:

- De maturiteit, de relationele vaardigheden, de capaciteiten tot aanpassing en luistervaardigheid.
- De professionele ervaring (voorafgaande opleidingen) of andere (vrijwilligerswerk)
- Een motivatie gefundeerd op een persoonlijke gevoeligheid in psychologische materie.
- Het bestaan van een persoonlijk project.

U krijgt een bericht met de melding of u bent toegelaten of niet. Indien u aanvaard bent krijgt u een bevestigingsbrief en betalingsovereenkomst toegestuurd. Bij inschrijving betaalt de deelnemer het voorschot, zoals vermeld staat op de betalingsovereenkomst (rekening 01-2556962-21 op naam van Dirk Marivoet (Bic GEBABEBB / Iban BE17001255696221 Fortis te Gent).

Inschrijvingen verlopen in volgorde van ontvangst van de ondertekende betalingsovereenkomst én betaling van het voorschot. Het aantal inschrijvingen is beperkt.

U ontvangt de literatuurlijst en het boek “Diep Lichaamswerk en Persoonlijke Ontwikkeling” en “technisch handboek voor Postural Integration” (2e jaar) van Jack Painter.

De Opleiding

Het programma van de 4 opleidingsjaren in PIP is op een pragmatische manier opgevat om de student stap voor stap te begeleiden naar professionele realisatie.

Het **eerste jaar** (vooropleiding) staat de toekomstige beoefenaar toe om zich vertrouwd te maken met de lichaamsgerichte therapie en zijn persoonlijke psychotherapie te vervolledigen. Sleutelbegrippen en thema's van Bodymind Therapie (Postural en Energetic Integration) zoals holisme, energie, bewustzijn, karakterontwikkeling, simultaan werk met lichaam, emoties en gedachten, contactcyclus, energicyclus, mythe en lichaam worden verkend.

In de **twee volgende jaren**, verwerft de student de theoretische kennis evenals een vaardigheid in de methode doorheen een onderricht waar ervaringsgerichte en theoretische benaderingen zich voortdurend afwisselen. In dit klimaat, zal men progressief de basiselementen en de subtiliteiten van de methode ervaren in een professioneel perspectief.

Vanaf het eind van het 3e jaar en gedurende het ganse 4e jaar, wordt de student uitgenodigd tot een klinisch-therapeutische gesuperviseerde praktijk. Gedurende deze periode ligt het accent tevens op de toepassing van de theoretische kennis van PIP alsook van andere stromingen van de psychotherapie. Er worden gespecialiseerde vakken als werken met de traumatische laag in de karakters, neurobiologie, psychopathologie, mythologie, schaal voor lichaamsbehoeften, lichaamsmotivatie, karakteranalytische lichamelijke overdracht - tegenoverdracht gegeven. In het vierde jaar assisteert de student tevens in stages van de voorgaande jaren.

Een **facultatief vijfde jaar** zal de psychotherapeut trainen in Energetic Integration voor gebruik in individueel en groepsverband.

In elk van de jaren heeft de student ook toegang tot een elektronische leeromgeving, waar hij o.a. de syllabi voor zijn leerjaar kan raadplegen en informatie kan delen met medestudenten en docenten.

De pedagogie

De Methodes

De opleiding tot psychotherapeut is gebaseerd op de verworvenheden die tegelijk de volgende zaken integreren:

- De praktische en theoretische kennis
- Het verwerven van praktische vaardigheden
- Het belang dat gehecht wordt aan een "zijnskwaliteit" van de therapeut.

De toegang tot de professionele competentie noodzakelijk voor de uitoefening van het beroep van psychotherapeut geschiedt doorheen de ganse opleiding dankzij een permanente interactiviteit tussen theoretisch onderricht en ervaringsgerichte situaties.

De eerste acteur van de opleiding is de student zelf. Om zijn toekomstig professioneel parcours voor te bereiden, wordt hij progressief uitgenodigd in het 1e jaar, en vervolgens op meer regelmatige wijze vanaf het 2e jaar om zich in de rol van leerling-therapeut te plaatsen. Deze praktische realiteit vraagt van hem om zowel in het kader van de opleiding als erbuiten door een persoonlijk onderzoek en werk, zijn kennis en zijn methodologische en theoretische werkinstrumenten te consolideren.

Het team

Het pedagogisch team van het IBI is verantwoordelijk voor de conceptie, de coördinatie en de realisatie van de opleiding. De interveniënten in de opleiding zijn actieve specialisten in het veld van de lichaamsgerichte, lichaamswerk psychotherapie. Zij komen uit verschillende stromingen en hebben een soliede ervaring als leraar. Hun lange praktijk in de psychotherapie geeft aan hun onderricht een concrete inhoud die toestaat aan studenten om zich de cognitieve en methodologische werktuigen noodzakelijk voor de uitoefening van hun toekomstig beroep eigen te maken.

Het onderricht

Het onderricht van de 4 jaren is georganiseerd rond de 4 fundamentele assen:

- De persoonlijke ervaring van de student in de methode van PIP
- De theoretische ervaringsgerichte kennis van de methode. Gestreefd wordt naar explicitering van consensus-based (evidence-based waar mogelijk) en practice based werken.
- De theoretische kennis van de voornaamste methodes in het veld van de psychotherapie.
- Een klinische individuele praktijk en een gesuperviseerde psychotherapie in groep.

De modaliteiten

De pedagogische modaliteiten die tijdens de seminaries gebruikt worden omvatten:

- Een theoretisch onderricht van de methode.
- Oefeningen in de praktische beoefening van de methode. Tijd voor vraag en antwoord omtrent de manieren van interventie

Enige typisch Lichaamsgerichte Interventies die worden aangereikt zijn:

- *Lichaamsbewustzijn interventies*: Deze zijn ontworpen om je te helpen bij de ervaring in je lichaam te blijven. De focus ligt op de gebieden van spierspanning, houding, adem patronen, en de manieren waarop lichamelijke en emotionele

spanningen, gedragspatronen, en mentale toestanden verbonden zijn met elkaar. Methodes om lichaamsbewustzijn te vergroten kunnen gesuggereerd en aangemoedigd worden.

- *Lichamelijke interventies* worden gebruikt om meer levendigheid en beweging in je lichaam te brengen. Deze bewegingservaringen kunnen gericht zijn op bepaalde gebieden van je lichaam die chronische spierspanning vertonen, slechte doorstroming, lagere bewustzijnsniveaus, of beperkte bewegingsmogelijkheden kennen. Zij kunnen stretch-oefeningen bevatten om de toonus van je spieren te verbeteren, ademhalingsvaardigheden om je lichaam op te laden of toestanden van ontspanning te creëren, of stressreductie middelen om het bereik van de toestanden die je in staat bent te ervaren te vergroten. Het doel van deze interventies bestaat erin je energie, lading, en gevoel te vergroten, door chronische musculaire spanning op te heffen en de capaciteit voor beweging en zelf-expressie te vergroten.

- *Gerichte Expressie*: Moeilijk of traumatisch materiaal uit je verleden is soms de focus van therapeutisch werk, en het losmaken, begrijpen en integreren van deze gevoelens door procedures die emotionele expressie bevorderen, kan een therapeutisch doel zijn. Om je te helpen je naar dit doel te bewegen, kan het zijn dat de PI therapeut je gerichte ervaringen in emotionele expressie suggereert. Het kan zijn dat je gevraagd wordt om deel te nemen aan lichaamsbewegingen, oefeningen, en ervaringen die emotionele expressie kunnen verdiepen en je helpen deze gevoelens te verhelderen. Op hun beurt, zijn deze ervaringen ontworpen om een verruimd bereik van gevoelens en een verdieping van emotioneel bewustzijn te ondersteunen.

- *Aanraking* wordt gebruikt om bewustzijn naar het lichaam te brengen, om chronische spierspanning los te maken, je lichaamshouding te beïnvloeden, om je te ondersteunen tijdens het loslaten van traumatisch materiaal uit je verleden, of om je te helpen in het maken van nieuwe bewegingen die buiten het gebruikelijke beperkte bewegingsbereik vallen. De richtlijnen voor het gebruik van aanraking omvatten het vragen van je toestemming wanneer aanraking ter sprake komt, het respecteren van je persoonlijke grenzen en voorkeuren in het gebruik van aanraking, en het binnen de richtlijnen blijven die opgelegd worden door de ethische code, therapeutische associatie of erkenningscommissie van de therapeut voor wat betreft het gebruik van aanraking.

- Het uitvoeren van ervaringsgerichte psychotherapiesessies onder studenten met:
  - supervisie
  - een continue controle onder de vorm van geschreven verslagen.
- Geïndividualiseerde cursussen of opdrachten
- De analyse en de verdieping van de effecten van de methode op basis van de practica onder de studenten
- De analyse van video's die gefilmd worden tijdens de ervaringsgerichte psychotherapiesessies onder studenten.
- Algemene theoretische inzichten gebaseerd op verschillende psychoanalytische en psychotherapeutische stromingen.

- De theoretische bijdragen betreffende de kennis van de structurerende elementen van het psychisme in relatie tot de lichaamsgerichte therapie.
- Lezingen en schriftelijke syntheses.
- Het onderricht en de praktijk van relevante ondersteunende disciplines als: focusing, geleide fantasie, droomwerk, bewegingsbewustwording, acupressuur, ...
- De mogelijkheid tot herhaling.

De pedagogische modaliteiten betreffende de training van de klinische psychotherapeutische praktijk zijn de volgende:

- Een klinische psychotherapeutische begeleidingsstage met 3 personen in de methode, gratis en gesuperviseerd, gedurende het 3e en 4e jaar van de opleiding
- Revisiedagen en herhalingsdagen van technieken van de methode van PIP.

De validering van het verworvene

Op het einde van ieder trainingsjaar zal een evaluatiemoment plaatsvinden van de student met zijn opleider(s). Op basis van een continue opvolging onder de vorm van verwerkings- en evaluatieopdrachten maken de studenten een verslag omtrent hun groei, verworven vaardigheden en inzichten in het voorbije jaar. De staf maakt een evaluatie aan de hand van de verslagen, alsook op basis van het functioneren tijdens het jaar. Kennis van verplichte en aanbevolen literatuur alsook evaluatie van de praktijk worden in aanmerking genomen om tot een gezamenlijke beslissing te komen betreffende de overgang naar het volgende jaar. In het geval van falen, kan de student gevraagd worden het jaar of een deel ervan over te doen, te onderbreken of te stoppen met de opleiding.

• Het certificaat van psychotherapeut

Het certificaat wordt afgeleverd na de redactie en de verdediging van een eindwerk, maximum 2 jaar na het beëindigen van de opleiding.

- De redactie van het eindwerk gebeurt op basis van:
  - De klinische stage
  - Een theoretische reflectie op een aspect van de lichaamsgerichte therapie vanuit de klinische stage.
- De verdediging van het eindwerk voor een jury samengesteld uit de trainers en psychotherapeuten van buiten de opleiding. De positieve beoordeling door de jury geeft recht op het certificaat van beoefenaar in lichaamsgerichte psychotherapie van het instituut.

• Het Europees Certificaat in de Psychotherapie (CEP)

De student, titularis van het certificaat van het instituut, die een minimum van 500 uur klinische praktijk en 150 uur supervisie van deze praktijk verantwoordt kan het CEP aanvragen.

Gedetailleerde inhoud van de opleiding*

Eerste Jaar	22
Tweede Jaar	30
Derde Jaar	35
Vierde Jaar	37
Aanmelding.....	38

* De opleiding is een organisch geheel en evolueert voortdurend, waardoor de beschreven inhoud van jaar tot jaar enigszins kan verschillen. De bedoeling van de gedetailleerde beschrijving is de lezer een zo accuraat mogelijk beeld te verstrekken aangaande de gevolgde trainingsinhouden en -procedures. Naar analogie met computerbesturingssystemen voeren wij ook af en toe “upgrades” door.

Eerste Jaar

Ervaringsgericht onderricht en theorie van de basiselementen van de lichaamsgerichte therapie + Zelfkennis

Het eerste jaar bereidt de beoefenaar voor op het zich vertrouwd maken met het onderricht van de methode van de lichaamswerk psychotherapie (bodymind therapie) en het concept “bodymind”.

Ervaringsgerichte situaties dienen als ondersteuning voor een theoretische benadering. In de loop hiervan doorleeft de student in de schoot van zijn opleidingsgroep een verheldering van zijn existentieel parcours en zijn persoonlijk project.

Gedurende dit eerste jaar, verrijk je je persoonlijke therapie met de werktuigen van de methode en ontdek je diverse klinische aspecten van de psychotherapie. De individuele sessies zijn de gelegenheid om de verworvenheden van de leerervaring te verdiepen en te verifiëren.

In dit eerste jaar bodymind therapie worden de theoretische basis van Energetic en Postural Integration Psychotherapie gelegd. Aan het eind van het jaar kan je een weloverwogen besluit nemen of je Postural en Energetic Integration Psychotherapie wil gebruiken in de begeleiding van mensen. We noemen dit jaar daarom ook het voorbereidend jaar:

1. Fenomenologische, sociale en filosofische stromingen die aan de basis liggen van de methode

2. Sleutelbegrippen in de Bodymind Therapie : Energie en Bewustzijn

- De notie van Energie en Bewustzijn in de psychotherapie
- Lichaamsintelligentie en cellulair geheugen
- Visies op Bewustzijn en het Psychisme : Ego, Zelf, Onbewuste, e.a.
- De Energetica van de Ziel
- Ervaringsoefeningen en observatie en diagnose van het energiesysteem : Energievelden en centra - Aurapulsaties, tegenpulsaties, stromen, lekken, stagnatie, aarden, weerstand
- Psychologische defensiemechanismen: projectie, introjectie, retroreflectie, ontkenning, verplaatsing, omkering.

3. Therapeutische Aanraking vanuit de Contactcyclus

- Beschrijving van de Gestalt-contactcyclus
  - Onderbrekingen in de contactcyclus - verschillende vormen van weerstand
- De notie van de verlenging van de therapeutische aanraking in verband met de Gestalt-contactcyclus.
  - Onderbrekingen in deze cyclus
  - Stimulatieprocedures via aanraking en adem

4. De Energetische Cyclus

- Energetisch laden en ontladen
- Studie van de fasen in de Energetische Ademcyclus: Veilige Adem - Voedende Adem - Verkennende Adem - Vrije Adem - Opgewonden Adem - Orgastische Adem - Extatische Adem - Overgave Adem - Ontspannende Adem
- blokkades in deze cyclus en therapeutisch werk hiermee
- Energetische cyclus en fasen in de therapie
- De Vijf Elementenleer en Cyclus van Emoties.

5. Ontwikkelings- en persoonlijkheidspsychologie - Life Span Development

- Ontwikkelings- en levensfasen van het individu.
- Bijdragen van Freud, Jung, Reich, Groddeck, Ferenczi, Winnicot, Kohut, Lowen, Pierakos, e.a. rond de psyche-soma relatie
- De notie van het musculair en karakterpantser van Wilhelm Reich en zijn toepassingen in Bodymind Therapie

6. Karakterstructuren

- Opnieuw ervaren van de stadia in de ontwikkeling van het kind en begrijpen van karakterologische defensiemechanismen op huidige gedragspatronen. Synthese van Object-Relatietheorie, Zelf- en Ego-Psychologie en Karakteranalyse.
- Karakter als Archetype
- Ervaringsgerichte en theoretische exploratie van gefragmenteerde, behoeftige, opgeblazen, gecompresseerde en rigide karaktertypes.
- Kernkwaliteiten en taken van iedere structuur.
- Karakterdefensies en kwaliteiten in relatie tot de Energetische Cyclus

7. Segmentatie

- Het traceren van de vorming en aard van pantsering in het lichaam; Aardwormmodel: De 7 segmenten volgens W. Reich (oculair, oraal, cervicaal, thoracaal, diafragmaal, abdominaal, bekken); lichaamssplitsingen volgens andere theoretici; praktisch werk hiermee.
- Body reading: Hoe het fixeren van een karakterdefensie de energiestroom beïnvloedt en de vorm van het lichaam bepaalt. Subtiële aspecten van elk segment (huidskleur, temperatuur, beharig, huidtextuur, geur).
- Overzicht van de manier waarop de segmenten in relatie staan tot de specifieke afweermechanismen van het karakter; psychopathologie, traumatisering en karakterstoornissen

8. Therapeutische principes, achtergronden en hulpmiddelen

- Hier-en-nu, voorgrond-achtergrond, onaffe Gestalt en complete Gestalt, dialogen,
- Verschijning en hantering van overdracht en tegenoverdracht, projectieve identificatie, interpretatie, ...
- Bodyminddrama (lichaamspsychodrama) opstellingen.

Het ervaringsgerichte deel bestaat uit

- Lichaamscontactoefeningen en relationele contactname.
- Ontwikkeling van de intuïtie
- Oefeningen in dyaden rond karakterdefensiemechanismen.
- Reichiaans en Bio-energetisch Lichaamswerk
- Bodymind Drama

- Ervaringsgerichte uitwisseling van stimulatietechnieken, adem- en energiewerk gedurende Bodymind Integration sessies

Gedurende deze uitwisselingen experimenteren studenten met de positie van leerling therapeut. Het is een gelegenheid voor hen om een eerste contact te maken met een toekomstige professionele realiteit waar ruimte bestaat voor een geheel van vraagstelling, twijfels, reflecties, interesses, enz.

Er zijn vele gelegenheden om de persoonlijke therapie te verdiepen.

Eerste seminarie:

De verwachtingen en de motivaties van de studenten rond de lichaamswerk psychotherapieopleiding - Groepsdynamica

Het eerste seminarie staat in het teken van kennismaking. Het proces van kennismaken met een nieuwe démarche - een nieuwe groep, omgeving, nieuwe stap voor jezelf - wordt met "awareness" tegemoet getreden. Je leert doorheen groepsinteracties je eigen plaats te bepalen in de groep en krijgt beter zicht op de lagen en mechanismen in je persoonlijkheid: je "maskers", schaduwzijden, Lager en Hoger Zelf, je projecties en introjecties.

De theoretische en praktische bijdragen van dit seminarie zijn

- Uitgangspunten en basispijlers van Bodymind Therapie.
- Het concept van de Bodymind
- Het karakter: Een overzicht van het masker (pseudo-karakter), het lagere zelf (destructieve krachten) en het hogere zelf (werkelijke zelf, waarheid en liefde).
- De plaats van de wil in het therapeutisch integratieproces.

Gedurende dit seminarie, worden op praktisch vlak gewerkt met:

- Groepsdynamica: Het leren bepalen van je plaats in de groep. De groep als therapeutische matrix leren gebruiken
- Een inleiding tot de begrippen energie en bewustzijn en oefeningen om de studenten het volgende te laten ervaren: laden en ontladen, expansie en contractie, uiten en vasthouden, stagnatie en stromen, lekken en containen.
- Principes van pijn en plezier, met o.a. ademhaling, beweging, stem
- Inleiding tot Energiecentra en energievelden - observatie en diagnose van het energiesysteem
- Adem als diagnostisch instrument en indicator van groei en verandering in het therapeutisch proces

Tweede seminarie:

Een tweede seminarie introduceert in detail de vroegste karakteranalytische ontwikkelingen: gefragmenteerde en behoeftige structuren.

De theoretische en praktische bijdragen van dit seminarie zijn

- Karakteranalytische Ontwikkelingspsychologie - Theoretische verkenning van de schizoïde en de orale karakterstructuren: Effecten van haat en onverschilligheid door ouders op pre-ego ontwikkeling; Problemen rond verwaarlozing en gehechtheid en de daaruit volgende behoefte of tegenafhankelijkheid
- Etiologische constellatie, Symptoom constellatie, cognitieve stijl, Psychische en fysieke defensiepatronen, zelf-representatie, object-relaties en -representaties bij de schizoïde en orale karakterstructuren
- Lichaamsexpressie en lichaamsanalyse

Gedurende dit seminarie, worden op praktisch vlak gewerkt met:

- Inleiding in de Energetische Cyclus: Ervaringsgerichte exploratie van de thema's "Veiligheid" en "Voeding"
- Ervaringsgerichte exploratie van de schizoïde en de orale karakterstructuren : Oefeningen in Dyaden met Ouder-Kindrollen, geleide gecontroleerde regressie rond conceptie en familiale en maatschappelijke klimaat
- Reichiaans en Bio-energetisch lichaamswerk, adem- en stemwerk om lichamelijke en emotionele blokkades op te lossen rond de thema's van veiligheid en voeding.
- Het onderricht en begeleiding van werkmethoden en therapeutische interventies voor het werken met schizoïde en orale karakterdynamieken

Derde seminarie:

- Gestalt-contactcyclus en onderbrekingen
- **Pantsering in het lichaam – de segmenten:** Een uiteenzetting van de zeven lichaamssegmenten van Wilhelm Reich (ogen, mond, keel, borst, middenrif, buik en bekken). Uitbreiding en ontwikkeling van Reich's pantserssegmenten vanuit Postural en Energetic Integration. Een onderzoek naar beweging en ademhaling, zoals deze in verband staan met de lichaamssegmenten (de aardworm). Een overzicht van de manier waarop de verschillende segmenten verband houden met de specifieke afweermechanismen van het karakter. Inleiding tot de technieken die worden gebruikt om de geblokkeerde energie van de segmenten los te maken.
- **Aarden:**
  - de theorie en de betekenis van het begrip aarden: Primaire en secundaire aarding
  - De relatie van aarden met houden, voeden, ondersteunen, begrenzen, verdragen, volhouden
  - Vierdimensionele aarding: Aarden als fysieke en psychologische indicatie voor de capaciteit om contact te leggen met jezelf, je biografie, je ziel, je sociale wereld
  - aardtechnieken. Aandachtspunten zijn o.a.: werken met voeten, benen, ogen en het innerlijke oog;
  - aarden in de verschillende karakterstructuren;
  - aarden in een therapeutische situatie; aarden als de basis voor een gezond ego en een gezond leven.
- Aanraking in verbinding met de Gestalt-contactcyclus
- De theoretische en technische demonstratie door de opleider van Reichiaanse stimulatietechnieken voor het oculaire en het orale pantserssegment (met bespreking).

- Het onderricht en begeleiding met therapeutische aanraking die de volgende zaken omvat:
  - De demonstratie van de specifieke stimulaties m.b.t. de spierpantsersegmenten van ogen en mond.
  - Individuele demonstratiesessie gegeven door een opleider aan een student
  - De anatomische elementen
  - De theoretische en technische voorstelling van de stimulaties die door studenten in een oefensessie gebruikt worden.

Vierde seminarie:

- Reich's orgasmeformule en de uitbreiding en ontwikkeling hiervan tot de Energetische Cyclus
- De fasen in de energetische ademcyclus en respectievelijke blokkades in de Energetische ademcyclus
- Gestaltmethodes voor het werken met blokkades in de Energiecyclus
- Bodymind drama. Het leren uitbeelden van de ander en van jezelf. Aanleren van technieken van rolwisselen, spiegelen, dubbelen.
- Het buiksegment - bekkensegment : Reichiaanse en bio-energetische technieken

Vijfde seminarie:

De theoretische en praktische bijdragen zijn:

- Karakteranalytische Ontwikkelingspsychologie
- Theoretische verkenning van de psychopathische en masochistische karakterstructuren : Problemen rond verstrikking en zelfstandigheid; De rol van verleiding en verraad in de ontwikkelingswonde
- Etiologische constellatie, Symptoom constellatie, cognitieve stijl, Psychische en fysieke defensiepatronen, zelf-representatie, object-relaties en -representaties bij de psychopathische en masochistische karakterstructuren
- Lichaamsexpressie en lichaamsanalyse
- Technieken en benaderingen om met psychopathische en masochistische afweermechanismen te werken tijdens de therapiesessie.
- Werk met keel, borstsegment, middenrifsegment : Reichiaanse en bio-energetische oefeningen. Ademwerk op de ademrol
- Energetische Cyclus: Ervaringsgerichte exploratie van de thema's "Verkennen", "Grenzen" en "Vrijheid"

Zesde seminarie:

De oedipale driehoek

Verder bordurend op de thema's van de voorgaande seminars zullen de ervaringsuitwisselingen de student aanzetten meer precies na te denken over het familiale klimaat, eventuele conflicten, de plaats van het kind in de familie. De klinische en theoretische

verlenging die hier uit volgt stelt vervolgens de vraag naar de consequenties die ze voortbrengen op de identiteitsvorming. De theoretische bijdragen zullen de vraagstelling ondersteunen en vervolledigen:

- De seksuele ontwikkeling van het kind
- Het Oedipuscomplex bij Sigmund Freud
- Het Oedipuscomplex en zijn consequenties in de familiale driehoek
- De familiale kring : De plaats van de persoon in de familiale kring en zijn consequenties op de structurering van zijn psychisme
- Werk met de diverse rigide karakterstructuren : Oedipale problemen en de daaruit volgende scheiding van hart en bekken begrijpen
- Etiologische constellatie, Symptoom constellatie, cognitieve stijl, Psychische en fysieke defensiepatronen, zelf-representatie, object-relaties en -representaties bij de rigide karakterstructuren
- Technieken en benaderingen om met dit afweermechanisme te werken tijdens de therapie sessie
- De rol van overdracht en tegenoverdracht in psychotherapie

Gemeenschappelijk programma voor studenten van 1e, 2e, 3e jaar

Spirituele en Mythologische Ingrediënten voor de psychotherapeutische praktijk en het dagelijks leven

*Een es weet ik staan
Ygdrasil heet hij
hoog en met helder
heilvocht begoten
vandaar komt de dauw
in de dalen vallen;
aan de bron van Urd
staat hij eeuwig groen.*

Tijdens een gemeenschappelijk seminarie voor de studenten van het 1e, 2e en 3e jaar wordt het belang en de plaats van mythologie en oerrituelen als voorlopers van de moderne psychotherapie en de relevantie van mythen, sagen en legenden als fundamenteën en vormers van de cultuur en de organisatie van het psychisme onderzocht. De kenmerken en vorming van mythen worden belicht vanuit de Griekse, Egyptische, Noorse, Germaanse, Keltische en Oosterse Mythologieën. Het seminarie stelt daarnaast een ervaringsgerichte fenomenologisch-antropologische kennismaking van enkele elementaire rituelen voor.

Overweging:

De moderne psychotherapie bestaat goed honderd jaar. De daad waarbij mensen op een empathische wijze hun medemensen bijstaan in hun lijden, is wellicht van alle tijden. Er bestaat overtuigend speculatief materiaal dat in bepaalde gemeenschappen het besef bestond dat sensitieve mensen hun nut konden hebben en van dienst konden zijn voor de ganse groep. Deze taak berustte bij sjamanen, druïden, genezers, wijzen. Hun nauw met de natuur en de beleving verbonden zijns-wijze werd gewaardeerd en hun psycho-

logische en spirituele kwaliteiten (krachten) benut om er anderen mee te helpen.

“Ziek zijn is gefragmenteerd zijn. Genezen is opnieuw één worden, en om één te worden dient men in harmonie te zijn met zijn familie, zijn vrienden en de natuur.”

(Navaho Gezegde. Fields, 1976, p. 13)

Hedendaagse eco-psychologen en -psychotherapeuten sluiten aan bij deze verbinding met de natuur door de cliënt te helpen zijn/haar relatie met de natuur te onderzoeken. Ze pogen een brug te slaan over de historische kloof in onze cultuur tussen het psychologische en het ecologische. Ziekte wordt in de traditionele zienswijze veelal gezien als een verloren gegane harmonie die dient hersteld te worden. De behoeften van de planeet en van de persoon worden als een continuüm beschouwd. Warwick Fox, een Australisch filosoof en ethicus stelt voor om manieren te vinden waarmee we de “vier kwadranten” kunnen respecteren en integreren. Volgens Warwick Fox dient de “verticale” ontwikkeling van de persoon samengebracht te worden met een “horizontale” visie die het belang benadrukt van onze expansie en ons gevoel van zelf naar buiten toe om zo een wijdere en diepere identificatie met de natuurlijke wereld te bereiken.

In PIP werken we met zo’n horizontale en verticale integratie binnenin de persoon en t.a.v. de buitenwereld. We willen onze egocentrische (binnen) en antropocentrische (buiten) dimensie verbinden. We kunnen het daarnaast eens zijn met Ken Wilber die het verschil tussen de map en het territorium beschrijft, waarmee aangegeven wordt dat integratie van al deze dimensies uiteindelijk dient bereikt te worden in de levenservaring en niet door modellen.

Als student aan de opleiding wordt je aangemoedigd om via literatuur en praktijkervaring je kennis van filosofische, traditionele en sjamanistische tradities te vergroten.

Opzet:

Je wordt tijdens dit praktisch ervaringsgericht seminarie uitgenodigd in je eigen mythologische leefwereld te gaan. Enkele krachtige zuiverings- en harmoniserings- en initiatieriten, worden aangereikt om de kracht en de waarde van elk te leren kennen.

Dit werk herinnert er ons aan dat de ganse schepping één samenhangend mysterie is, waar de mens slechts een schakel in is. De eigen gratie, de pracht van het leven op aarde, de onderlinge verbondenheid van alles kunnen we met deemoed en liefde tegemoet treden. Alchemisch werk met de vier oerelementen: aarde, vuur, water, lucht; werk met de complexe geesteswereld buiten zowel als binnen helpen ons in het besef van het “transcendente”, het creëren van nieuwe evenwichten en thuiskomen in een plaats van “bliss”, een tijdloze ervaring die verleden, heden en toekomst overspant.

Duur: 36 uur

Individuele Sessies

Gedurende het eerste opleidingsjaar, neem je deel aan een serie individuele leertherapie sessies die je toestaan om beter de elementen die verworven zijn in de methode te integreren. Deze sessies worden gegeven op basis van de onderwezen EIP en PIP methodieken.

Tweede jaar

De basis van de methode van Postural Integration Psychotherapie - Ik en de ander

In het tweede jaar staat de verwerving van het therapeutisch interventieprotocol centraal. De eerste 7 paradigmasessies van Postural Integration Psychotherapie worden onderwezen. Het parcours tijdens dit jaar stelt de verwachtingen en de motivaties van de student betreffende de keuze en de uitoefening van het beroep van psychotherapeut in vraag, alsook de lessen die hij/zij trekt uit zijn/haar persoonlijke en familiale geschiedenis.

In de loop van de verschillende seminaries, werk je als student diepgaand met de onderwerpen van de 7 paradigmasessies. Je wordt alternerend in de rollen van consultant en leerling-therapeut geplaatst. Het opeisen van deze rollen helpen je beter het belang van de basiselementen van een psychotherapeutisch proces te begrijpen. Zij voeden eveneens een theoretische en praktische bevraging. Op deze manier leer je stap voor stap, een vaardigheid-in-het-doen te verbinden met een vaardigheid-in-het-zijn. Je neemt eveneens individuele leertherapiesessies om je leerproces te verdiepen en te integreren. Tussen de opleidingsblokken wissel je iedere keer een aantal intervisiesessies uit met medestudenten.

De 7 niet-residentiële seminaries verlopen volgens een model dat de volgende zaken omvat:

- De theoretische inbreng specifiek voor het thema van het seminarie
- Het aanleren van de verbale begeleiding in PIP in functie van de aangeleerde paradigmasessie :
  - De demonstratie van de technische modaliteiten en strategieën van het verbale aspect van de methode tijdens een individuele demonstratiesessie gegeven door een trainer aan een student rond het thema van het seminarie.
  - De theoretische en technische voorstelling van de door de opleider gevolgde weg tijdens de demonstratie
- Het onderricht en begeleiding met de therapeutische aanraking van PIP die de volgende zaken omvat:
  - De demonstratie van de specifieke stimulaties van de PIP sessies gedurende een individuele sessie gegeven door een opleider aan een student rond het thema van het seminarie.
  - De anatomische elementen en myofasciale kettingen
  - De aangeraakte pantserssegmenten
  - De theoretische en technische voorstelling van de stimulaties die in een sessie gebruikt worden.
- De ervaringsgerichte opstelling rond hetzelfde protocol, tussen studenten, gesuperviseerd door de trainers.
- De tijd voor delen onder de vorm van commentaren, technisch-theoretische uitleg, vragen/antwoorden tussen de student en de opleiders.

- De voorstelling van de praktijk van de geijkte ondersteunende stimulaties o.v.v. regenererende bewegings-, energietechnieken m.b.t. het specifieke thema van het seminarie.
- Duur: 250 uur

Eerste seminarie:

De verwachtingen en de motivaties van de studenten rond de psychotherapie opleiding

Op basis van het hierboven geschetste model, integreert het seminarie het onderricht van de **eerste paradigmasessie** van PIP in relatie met de specifieke thema's van het seminarie.

De theoretische bijdragen van dit seminarie behelzen:

- De lichaamswerk psychotherapie (bodymind therapie)
- De theoretische basis van de dynamische psychologie van C.G. Jung
- De algemene voorstelling van de methode van PIP
- De theoretische basis van de verbale ondersteuning in PIP

Gedurende dit seminarie, worden tevens de volgende thema's naar voor gebracht vanuit theoretisch en praktisch oogpunt:

- Actief luisteren in de therapeutische aanraking
- De noties van interferentie en resonantie
- De plaats en de functie van pijn in de methode van PIP
- Pijn en de notie van weerstand: gemeenschappelijke punten en verschillen.

Duur: 32 uur

Tweede seminarie:

Gedurende dit seminarie leer je de **tweede paradigmasessie** van PIP en maak je hierbinnen contact met het thema van de *moeder* en het *moederarchetype*. Gedurende ervaringsgerichte uitwisselingen wordt je geplaatst in :

- een positie van cliënt die toestaat in je eigen geschiedenis te duiken, en de relatie met je moeder te onderzoeken
- de positie van leerling-therapeut, om één van je collega's te begeleiden rond dit thema.

Het aannemen van de dubbele positie faciliteert de opening rond een praktische en theoretische bevraging rond de plaats en het belang van de moeder en het moederarchetype in de constitutie van de identiteit.

De theoretische bijdragen van dit seminarie zijn:

- De voorstelling van de tweede PIP paradigmasessie (de benen) als praktische benadering van de bodymindverbinding met het moederarchetype
- Karakterdynamica in de benen gebaseerd op W. Reich en de post-reichianen.
- Myofasciale Oppervlakkige Voorzijde- en Rugzijdelijnen
- Figuur-achtergrond
- Integreeren van tegengestelden

Duur: 24 uur

Derde seminarie:

Dit seminarie besteedt aandacht aan het thema van de vader. De toekomstige therapeut beschouwt zichzelf in zijn relatie met zijn vader evenals de rol van de *vader* en het *vaderarchetype* in de samenstelling van de identiteit.

De theoretische bijdragen zijn:

- De voorstelling en de ontwikkeling van de notie van het vaderarchetype bij C.G. Jung in relatie met de symbolische functie, de structurerende functie, de wet en het kader...
- Het gemis van de vader en de consequenties t.o.v. de relatie tot de wet en autoriteit
- De voorstelling van **paradigmasessie 7** van PIP (het hoofd) als praktische benadering van een bodymind verband met het vaderarchetype.
- De ruggengraat als verbinding tussen vaderarchetype (het hoofd en de hemel) en het moederarchetype (de benen en de aarde)
- Karakterdynamieken i.v.m. het hoofd en nek vanuit Reichiaans perspectief.

Het ervaringsgerichte deel behelst:

- De demonstratie, door middel van een individuele sessie door een trainer gegeven aan een student, de modaliteiten van verbale interventie in PIP met
  - Elementen van theatrale mise en scène
  - Rollenspel
- Ervaringsgerichte gesuperviseerde uitwisselingen onder studenten en kleine groepjes rond het thema van de demonstratie
- De voorstelling van de praktijk van ondersteunende bewegings- en houdingsopvoeding en regeneratietechnieken m.b.t. het specifieke thema van het seminarie.

Duur: 24 uur

Vierde seminarie

- De voorstelling van **PIP paradigmasessie 3 (verlengen - balanceren schouders)** in relatie met de specifieke thema's van het seminarie.

De theoretische bijdragen van dit seminarie behelzen:

- Het intermediair diepe niveau van werken in de myofascia
- drie dimensionale bodymind : Apollo Myletus
- vrijheid - verantwoordelijkheid, afhankelijkheid - autonomie, macht - onmacht, rigiditeit - flexibiliteit -
- Bewegings- en houdingsbewustwording hieromtrent
- Myofasciale Laterale, Functionele en spiraallijnen
- Bio-energetica, ademwerk, acupressuur

Duur: 24 uur

Vijfde seminarie:

De vierde paradigmasessie van PIP wordt aangeleerd

De theoretische bijdragen van dit seminarie behelzen:

- Het diepe niveau van werken in de bodymind : diepe voorzijde myofasciale lijn
- Diep bindweefselwerk in verbinding met de opgewonden adem van de energetische cyclus
- Diep bindweefselwerk in verbinding met de seksuele ontwikkeling en het Oedipus-complex.
- Beelden als geblokkeerde energie. Beelden gebruiken om inzicht te verwerven in de manifestatie van gedrag, negatieve gedragspatronen en onbewuste geloofsovertuigingen. Onderzoek naar de manier waarop geloofssystemen, visualiseringen, negatieve patronen, houdingen en beelden het gedrag en de energie van het lichaam vormgeven. Hoe worden beelden gevormd tijdens de kinderjaren? Empirisch werk om studenten hun eigen onderliggende beelden en het effect ervan op hun levenservaring en energielichaam te helpen begrijpen.
- Het gebruik van adem voor spirituele en psychologische ontwikkeling. Verschillen in ademhaling tussen de karakterstructuren. Verbonden ademhaling

Duur: 24 uur

Zesde seminarie:

Verderzetting diep werk: Paradigmasessie 5 De Buik: Zetel van de gevoelens. - De psoas: Ziel van het lichaam

Duur: 24 uur

Zevende seminarie:

a) Verderzetting diep werk: **Paradigmasessie 6 Achterkant bekken : Agressie**

b) Bilan van het opleidingsjaar individuele en groepsevaluatie.

Aan het einde van het tweede jaar is er een evaluatiemoment rond het afgelopen jaar. Je maakt een synthese en herinnert je de verschillende aangesneden thema's gedurende het opleidingsjaar. Je houdt een korte presentatie waarin je helder maakt wat je geleerd hebt. Vervolgens krijg je feedback van je medestudenten en de docent(en). Indien nodig kan er nog een gesprek volgen met een van de docenten.

Duur: 32 uur

Individuele sessies:

In de loop van het tweede opleidingsjaar, neemt iedere student opnieuw deel aan een serie individuele cursussen die hem toelaten beter de verworven elementen van de methode te integreren. Deze sessies gebeuren op basis van de onderwezen PIP sessies in het kader van de opleiding.

Persoonlijk werk:

De studenten wisselen elk van de paradigmasessies een aantal keer met elkaar uit gedurende het opleidingsjaar, daarbij het protocol respecterend dat werd onderricht. Deze ervaringsgerichte uitwisselingen vinden plaats buiten de seminaries en gebeuren met collegastudenten van binnen de trainingsgroep.

De studenten worden aangemoedigd om verschillende referentiewerken te lezen van de bibliografie die het instituut verstrekt en doen aan zelfstudie m.b.v. het elektronisch leerplatform.

Tenslotte, schrijven ze volgens een welbepaald protocol verslagen van de gedane ervaringsgerichte uitwisselingen die ze geven in de rol van leerling-therapeut gedurende de opleidingsseminaries.

Duur: 120 à 150 uur

Derde jaar

Verdiept onderricht van de methode van Postural Integration Psychotherapie (PIP) - Ontwikkeling tot therapeut

Trainer: Dirk Marivoet

Het 3e jaar wordt enerzijds besteed aan het verdiepen van de methode met ervaringsgericht onderricht en verdieping van de eerste 7 paradigmasessies. Het is een jaar dat in het teken staat van het consolideren en verfijnen van je kennis en vaardigheden als lichaamswerk psychotherapeut. Als therapeut leer je hoe je de vraag van de cliënt kan verhelderen, werkmateriaal kan oproepen. Je vaardigheid in het begeleiden van een body reading groeit en je slaagt er beter in de cliënt dialogen te laten voeren tussen tegenstellingen, te werken met versterking, een “tableau vivant” op te stellen e.a. Je leert ook vlotter de verschillende stappen in een sessie te doorlopen, de cliënt te helpen bij de ervaring te blijven, de verbale therapeutische vaardigheden toe te passen in combinatie met het lichaamswerk en een rode draad vast te houden rond het thema van de cliënt. Je leert hoe je de bereidheid van je cliënt tot onthulling, dialoog, rollenspel en het nemen van risico's kan stimuleren. Je wordt meer en meer bewust gemaakt van je eigen leiderschapsstijl en de stijl die je in je schaduw houdt. Op gebied van je communicatievaardigheden wordt je vaardiger in het letten op specifieke taalpatronen die een indicatie geven van het probleem van je cliënt.

In dit derde jaar worden anderzijds nog 5 integratieparadigmasessies aangeleerd.

• In **Integratie-paradigma sessies 8, 9 and 10**, helpen we de cliënt de volgende interagerende dimensies van bodymind te onderhouden en te verbeteren:

- boven- en onderkant,
- centrum en periferie,
- links en rechts,
- voorkant en achterkant en tenslotte
- binnenkant en buitenkant.

Dit zijn in zekere zin allemaal verschillende expressies van onze mannelijke en vrouwelijke polen.

Verder komen aan bod op theoretisch vlak:

- Het belang van het gebruik van “algehele beelden” (visueel, auditief, olfactorisch, tactiel, kinesthetisch)
- Differentiatie van Zelf-integratie en Integratie van buitenaf
- Het beeld van de archetypische ideale ouders. De oude driehoek met onze geïntrojecteerde ouders versus de nieuwe ouderlijke ondersteuning.
- Hoe in de energetische golf het niveau van opwinding bereiken om de polariteit van onze innerlijke mannelijke en vrouwelijke polen te laten versmelten.
- Exploratie van Orgastische en Extatische adem; Gebalanceerde spontane ademhaling
- De “aha” beleving om nieuwe ervaring te verdiepen en te verrijken.
- Body reading als de sleutel van Strategie en Tactiek
- Selectief werken in de myofascia volgens de zwaartekrachtlijnen en “anatomie trainen”

Verderzetten van integratie in Paradigma sessies 11 en 12

• Paradigmasessie 11 :

- Procedures om de innerlijke integratie verder te verrijken
- Procedures voor versmelting van mannelijke en vrouwelijke polen tot nieuwe energierijke en conflictvrije synthese
- Verderwerken met “algehele” beelden.

• Paradigmasessie 12 : Procedures om de geïntegreerde energiestroom te onderhouden in relatie tot conflict.

Op het einde van dit jaar kan je dan beginnen werken met training-cliënten onder supervisie. Je krijgt meer zicht op de verschillende fasen in het therapeutisch proces, alsook in het leren kennen van verschillende leiderschapsstijlen en het leren kennen van jouw sterke en zwakke punten.

Duur: 250 uur

Vierde jaar

De therapeutische relatie

Het programma van het 4e jaar is gericht op de overgang naar professionele beroepsuitoefening. Daarvoor worden theoretische aspecten, supervisie en beoefening van de praktijk opgezet volgens de volgende modaliteiten:

- 6 opleidingsseminaries
- Een functie van assistent
- Het eindverslag

De seminars worden deels georganiseerd rond een gemeenschappelijk model dat het volgende bevat:

- De gefilmde ervaringsgerichte uitwisselingen van PIP sessies tussen studenten.
- De supervisie van de gefilmde uitwisselingen
- Een verdieping van de strategische modaliteiten, technieken en theorieën van de therapeutische begeleiding.
- De theoretische uiteenzettingen van verschillende vormen van psychotherapie en psychoanalyse, voorgesteld door de studenten, gevolgd door vraag-antwoord en debatten.
- Supervisietijd voorbehouden aan de klinische praktijk van de studenten.
- De practicum

Daarnaast worden doorheen de seminars thema's aangesneden als

- Het karakter van de therapeut
- Somatische empathie en traumatisering van de therapeut
- De tegenoverdracht van de therapeut
- Lichamelijke en seksuele overdracht en tegenoverdracht.
- De rollen van de therapeut
- De voorbereiding van de therapeut voor een sessie
- Narcistische en symbiotische karakterdefensies
- motivatie
- Fijne energie en positieve visualisatie
- Zintuiglijke predikaten
- Psychopathologie
- Indicaties en tegenindicaties
- Deontologie
- Bijzondere vraagstukken
- Praktijkvoering

Herhaling van integratiesessies:

Duur 225 uur

De functie van assistent

De studenten van het vierde jaar assisteren de opleiders in het kader van seminaries in de eerste drie opleidingsjaren. Door hun aanwezigheid naast de opleiders ontdekken ze de details van wat ze zelf als student in deze jaren hebben geleerd.

Deze functie geeft hen tevens de kans om een rol van observator te ervaren tijdens de individuele sessies die door de opleiders worden gegeven.

Daarnaast zullen zij de kans krijgen om de verantwoordelijkheid te dragen rond het bedenken, voorstellen en begeleiden van een gesuperviseerde ervaringsgerichte oefening in relatie tot het thema van het seminarie. Zij staan verder de studenten bij tijdens de ervaringsgerichte uitwisselingen.

Gedurende de tijd die besteed wordt aan vragen-antwoorden, worden ze uitgenodigd om notities te nemen.

Persoonlijk werk

De studenten kunnen vanaf het eind van het derde jaar beginnen met hun klinische praktijk met 3 personen. Zij krijgen indien nodig een bijkomend jaar om de minimum 20 sessies met ieder van de personen te leiden in PIP.

Zij gaan verder met het lezen van referentiewerken uit de bibliografie van het instituut.

Zij bereiden samen met een collega een uiteenzetting voor rond een thema dat relevant is in het kader van de psychotherapie.

Duur: 180 uur

Supervisie

Wat houdt supervisie in?

a. Supervisie van je werk met training-cliënten in de opleidingsfase.

Als aspirant PI-therapeut, functioneert supervisie als een veilige steun en brengt ze antwoorden op de lacunes die het gevolg zijn van het gebrek aan ervaring met de methode. Als supervisor leer je in deze fase van de opleiding jezelf als professional te hanteren in de therapeutische relatie waarin je gaat werken met mensen “uit het publiek”. Je ontwikkelt de juiste “grondhouding” in het werken met cliënten alsook in samenwerking met anderen. Je werkt verder aan de ontwikkeling van een zelfstandige en effectieve werkwijze afgestemd op ieder afzonderlijk persoon, waarbij je je eigen gevoelens leert hanteren en beheersen in relatie tot de cliënt. Een doel van de supervisie is het verhogen van je zelfinzicht als beoefenaar ten behoeve van een effectieve hulpverlening alsook het zicht krijgen op het waarom men de dingen doet zoals men ze doet.

b. Supervisie na de opleiding

Na certificatie behoren supervisie, bijscholing en permanent leren als ondersteuning van de praktijk tot de beroepsdeontologie van de PIP-beoefenaar: Supervisie gebeurt dan in groep of individueel en dient op regelmatige basis te gebeuren. Supervisie voor de gevestigde beoefenaar is dikwijls een plek van herbronning, van reflectie, het in vraag stellen van de theorie en van haar verbanden met de praktijk. Iedere beoefenaar ontwikkelt zijn/haar persoonlijke stijl die verbonden is met de eigen persoonlijkheid. De supervisie staat hem/haar toe om zijn/haar interventies te verfijnen en helpt de gekozen strategieën en interpretaties te bevestigen, nuanceren en bevragen. De supervisietijd is tijd voor reflectie en delen die het mogelijk maakt efficiënter om te gaan met de moeilijkheden die men tegenkomt in de professionele praktijk. Het is tijd om twijfels te delen, de tegenoverdracht van de therapeut naar de cliënt aan het licht te brengen en te analyseren en zijn blinde vlekken te vinden. Dit alles maakt dat de supervisie een veiligheids-garantie is voor zowel de psychotherapeut en voor de consultant.

Aanmelding voor de Postural Integration Psychotherapie Opleiding

0 Ik wil een plaats in de eerstvolgende Postural Integration Psychotherapie opleiding reserveren

Ik ga akkoord met de algemene voorwaarden en de financiële voorwaarden zoals die in de brochure en op deze pagina zijn vermeld. Ik heb een voorschot van 350 EURO overgemaakt op rekening nummer: 001-2556962-21 (Bic GEBABEBB / Iban BE17001255696221 Fortis te Gent) op naam van Dirk Marivoet. Ik stuur het inschrijvingsformulier en mijn korte autobiografie op.

Bevestig hier
een recente pasfoto

Voornaam

Naam

Adres

Postcode

Woonplaats

Geboortedatum

Geboorteplaats

Telefoon privé

tijd bereikbaar:

werk

tijd bereikbaar:

e-mail

Beroep

Datum

Plaats

Handtekening

Nuttige Adressen:

I.C.R.I. (The International Center for Release and Integration) Hillside Ave. 450, Mill Valley; CA 94941, USA. Tel. 415-383-4017 Fax. 415-383-1139

e-mail: webmaster@posturalintegration.net

I.C.P.I.T. (The International Council of PsychoCorporal Integration Trainers): Secretariaat: Toekomststraat 99, 9040 Gent, +32-(0)9-228 49 11, e-mail: ICPIT@posturalintegration.info

B.C.P.I. (Belgisch Centrum voor Postural Integration): Toekomststraat 99, 9040 Gent, +32-(0)9-228 49 11, e-mail: info@posturalintegration.org

websites: www.bodymindintegration.com/ www.posturalintegration.org/ www.bodymind.be

UITGEVER - DRUKKER

IBI - Toekomststraat 99 - 9040 Gent

© November 2007

Alle rechten voor reproductie voorbehouden in alle landen